

BELEIDSPLAN 2009 – 2012

HERVORMDE GEMEENTE VAN VEENENDAAL

Richting geven en ruimte scheppen

Inhoudsopgave

- 1 INLEIDING
  - 1.1 Algemeen
  - 1.2 Het beleidsplan als hulpmiddel
  - 1.3 Verantwoording van de opzet

- 2 BELEID
  - 2.1 Algemeen
  - 2.2 Het begrip beleid
  - 2.3 Beleid maken, moet dat wel?

- 3 DE VISIE VAN DE HERVORMDE GEMEENTE VAN VEENENDAAL
  - 3.1 Algemeen
  - 3.2 Het profiel van de gemeente
  - 3.3 De visie van de gemeente
    - 3.3.1 Algemeen
    - 3.3.2 Schriftuurlijk uitgangspunt
    - 3.3.3 Nadere plaatsbepaling

- 4 DE FUNCTIONELE PLAATS VAN DE ALGEMENE KERKENRAAD
  - 4.1 Algemeen
  - 4.2 Aan de Algemene Kerkenraad toevertrouwde taken en bevoegdheden
  - 4.3 Aan het moderamen van de Algemene Kerkenraad toevertrouwde taken en bevoegdheden
    - 4.3.1 Algemeen
    - 4.3.2 De coördinerende rol van het moderamen
    - 4.3.3 Verbetering van de besluitvorming
  - 4.4 De vermogensrechtelijke aangelegenheden, voorzover niet van diaconale aard
    - 4.4.1 Algemeen
    - 4.4.2 Begroten
    - 4.4.3 De rol van het College van Kerkrentmeesters in het begrotingsproces
  - 4.5 De vermogensrechtelijke aangelegenheden, voorzover van diaconale aard

- 5 DE DEELTERREINEN
  - 5.1 Algemeen
  - 5.2 De vierende gemeente
  - 5.3 De pastorale gemeente
  - 5.4 De missionaire gemeente
  - 5.5 De diaconale gemeente
  - 5.6 De lerende gemeente
    - 5.6.1 Algemeen
    - 5.6.2 Catechese
    - 5.6.3 Jeugdwerk

- 5.6.4 Geloofsopvoeding
- 5.6.5 Ondersteuning gemeentewerk; vorming en toerusting
- 5.7 Maatschappelijke betrokkenheid
- 5.8 Publicatie en internet

6 DE MIDDELEN

- 6.1 Algemeen
- 6.2 Schets van de huidige situatie
- 6.3 Verwachte ontwikkeling
- 6.4 Te maken keuzes
- 6.5 Overige aandachtspunten voor beleid

7 INFORMATIE EN COMMUNICATIE

- 7.1 Algemeen
- 7.2 Veens Kerkblad
- 7.3 Wijkbulletins
- 7.4 Website
- 7.5 Gemeenteavonden

- BIJLAGEN:
- 1 samenvattend overzicht beleidsvoornemens
  - 2 gespreksformaat voor overleg moderamen van de Algemene Kerkenraad met commissies van bijstand

1 INLEIDING

1.1 Algemeen

Met het in werking treden van de nieuwe kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland is de algemene kerkenraad overeenkomstig Ordinantie 4.8.5 geroepen telkens voor een periode van vier jaar een beleidsplan op te stellen. De totstandkoming van dit beleidsplan dient in overleg met het college van kerkrentmeesters, het college van diakenen, de commissies van bijstand en andere organen plaats te vinden. Na voorlopige vaststelling door de algemene kerkenraad wordt het beleidsplan gepubliceerd. De leden van de gemeente worden vervolgens in de gelegenheid gesteld hun mening over het beleidsplan kenbaar te maken. Eerst dan stelt de algemene kerkenraad het beleidsplan vast.

De Algemene Kerkenraad van de Hervormde Gemeente van Veenendaal (hierna de Algemene Kerkenraad) heeft de op 15 oktober 2007 benoemde beleidsplancommissie bij de totstandkoming van het hiervoor bedoelde beleidsplan een adviserende, coördinerende en beschrijvende rol toegekend. De commissie heeft als opdracht het door de Algemene Kerkenraad voor de periode 2009 - 2012 voorgestane beleid vast te leggen in een beleidsplan. Onderhavig rapport is een weergave van dit voorgestane beleid.

1.2 Het beleidsplan als hulpmiddel

Het werken aan en met een beleidsplan is een goede manier om met beleid bezig te zijn. Daarbij gaat het echter niet om het beleidsplan zelf, maar om het beleid.

Om beleidsontwikkeling in gang te zetten is een goede inhoud van het beleidsplan niet voldoende. Naast acceptatie door ambtsdragers en (andere) gemeenteleden is daadkracht nodig om zover te komen dat het beleidsplan ook wordt uitgevoerd!

Met onderhavig beleidsplan is getracht om:

- de stabiliteit in het beleid van de hervormde gemeente te versterken;
- de hoofdlijnen zodanig uit te zetten dat daar op terug kan worden gegrepen;
- bekende discussies niet steeds terug te laten komen;
- versterking van de bestuurskracht/bestuurlijk vermogen te realiseren;
- op hoofdlijnen continuïteit voor opvolgers te bewerkstelligen;
- het geheel in samenhang te zien.

Het beleidsplan is een hulpmiddel dat geregeld tevoorschijn dient te worden gehaald en dient te worden bijgesteld. Het beleidsplan is geen doel op zich maar een middel om uiteindelijk te groeien in geloof, hoop en liefde.

In het beleidsproces neemt de algemene kerkenraad een centrale plaats in. Daarbij zijn aspecten als *Richting geven* en *Ruimte scheppen* van groot belang. In hoofdstuk vier van dit rapport wordt

om die reden aandacht geschonken aan de functionele plaats van de Algemene Kerkenraad in het beleidsproces.

1.3 Verantwoording van de opzet

In dit rapport wordt allereerst het begrip beleid uiteengezet. Zoals eerder is opgemerkt gaat het in dit rapport om het door de Algemene Kerkenraad voorgestane beleid. Dat betekent dat het hier weergegeven beleidsplan zich concentreert op het functioneren van de *centrale* gemeente. Om die reden wordt in hoofdstuk 4 ingegaan op de functionele plaats van de Algemene Kerkenraad. Wanneer we ons (vanuit de organisatieleer) een ‘ideale’ situatie voorstellen, dan zal een organisatie eerst de visie/missie bepalen, daaruit het beleid voor de verschillende onderdelen en/of functies vaststellen, vervolgens de organisatie inrichten om daarna de uitvoering te kunnen beheersen. Deze fasen van het bestuursproces komen respectievelijk in de hoofdstukken 3, 5 en 6 aan de orde. Hoofdstuk 6 gaat in op de middelen van de centrale gemeente. In dat kader zal tevens aandacht worden geschonken aan de ontwikkeling van de wijkgemeenten. Hoofdstuk 7 staat in het teken van de communicatie van het beleid. Het is immers van belang dat gemeenteleden op de hoogte raken en blijven van wat de centrale gemeente doet en van plan is te doen. Ter ondersteuning is in bijlage 1 een samenvattend overzicht opgenomen van concreet uit te voeren beleidsvoornemens.

2 BELEID

2.1 Algemeen

De term beleid leidt nogal eens tot verwarring. Gemeenteleden die mede belast zijn met de bepaling van het beleid (lees ambtsdragers/colleges), doen er dan ook goed aan zich van te voren duidelijkheid te verschaffen over het door de centrale gemeente gehanteerde begrip. In paragraaf 2.2 wordt hen hierover duidelijkheid gegeven. Paragraaf 2.3 gaat in op de vraag of beleid wel zo nodig is.

2.2 Het begrip beleid

Plannen maken doen we allemaal. Zodra we proberen om dat wat systematischer te doen, kunnen we spreken van beleid. Beleid maken is heel gewoon, maar wel iets wat gedaan moet worden.

In gemeenten die behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland wordt het beleidsplan gezien als een notitie waarin duidelijk wordt waar de gemeente voor staat, wat zij de komende vier jaar van plan is en hoe zij dat wil bereiken. Het beleidsplan helpt de gemeente om keuzes te maken en knopen door te hakken.

Beleidsformulering brengt een aantal voordelen met zich mee. Het geeft allereerst duidelijk *richting* aan de activiteiten van de gemeente en maakt de activiteiten in een duidelijk patroon herkenbaar, terwijl daarmee de *samenhang* tussen activiteiten in de onderscheiden delen in een gemeente wordt vergroot.

2.3 Beleid maken, moet dat wel?

De lezer kan zich afvragen of beleid maken wel nodig is. De Geest leidt toch in alle waarheid? Zeker, maar de Geest schakelt daarbij toch ook mensen in?

Beleid heeft te maken met de toekomst. Tegelijkertijd kennen wij die toekomst niet. Beleid moet daarom op een juiste wijze ontstaan voor de toekomst. Dat kan een zekere spanning met zich meebrengen. Een spanning die ook wel wordt geschetst als het dilemma tussen bouwvakker en boer. Kunnen gelovigen de kerk plannen als een bouwwerk, of is zij een gewas waaraan God de wasdom geeft? Zijn gemeenteleden geroepen om bouwvakker of boer te zijn?

Beide beelden, zowel 'bouw' als 'groei' worden gebruikt in de Schrift (zie bijvoorbeeld 1 Korinthe 3 : 9). Zij kunnen elkaar aanvullen en corrigeren. Het beeld van het bouwen benadrukt vooral de inzet, het beeld van de groei het geduld. Beide hebben elkaar nodig. Met alléén inzet en plannenmakerij wordt het niets. Met het geduldig afwachten ook niet. De bouwer is van zijn dagelijks voedsel afhankelijk van de boer. De boer is afhankelijk van de bouwvakker als hij een nieuwe schuur wil bouwen.

Vanuit dit dubbele perspectief wil de Algemene Kerkenraad haar werk overzien en ter hand nemen, daarbij biddend om zegen. Het gebruik van beleidsmatig inzicht, zoals in dit hoofdstuk is verwoord, dient in dit licht te worden gezien.

3 DE VISIE VAN DE HERVORMDE GEMEENTE VAN VEENENDAAL

3.1 Algemeen

Vanuit de visie wordt het beleid voor de verschillende onderdelen en/of functies vastgesteld. De visie geeft antwoord op de vraag waartoe de gemeente zich geroepen weet.

Bij gemeente-zijn staat centraal datgene wat de gemeente door Gods genade mag betekenen en uitstralen. Dat is ten diepste geen mensenwerk. Het is immers de Zoon van God die zich een gemeente vergadert, beschermt en onderhoudt. Zo mag de gemeente ook worden aangesproken!

3.2 Het profiel van de gemeente

De Hervormde Gemeente van Veenendaal ziet zichzelf allereerst als een gemeente van Jezus Christus. Als zodanig is zij een gestalte van de algemene christelijke kerk. Veenendaal staat bekend als een protestantse en orthodoxe gemeente. Dat komt niet alleen door de grote hervormde gemeente maar ook door andere kerkgenootschappen van behoudende signatuur, waarvan er verscheidene in ons midden aanwezig zijn.

De Hervormde Gemeente van Veenendaal maakt deel uit van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) die op 1 mei 2004 tot stand kwam door de vereniging en hereniging van drie kerken, De Nederlandse Hervormde Kerk, de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Evangelisch Lutherse Kerk. Tot dit kerkverband behoren ook hervormden die samen met de plaatselijke Gereformeerde Kerk een protestantse gemeente vormen of daarheen op weg zijn (plaatselijk bekend als 'Sola Fide').

De Hervormde Gemeente van Veenendaal bestaat feitelijk uit acht wijkgemeenten en één wijkgemeente in opbouw, die zich in hun onderlinge variaties alle rekenen tot de modaliteit van de Gereformeerde Bond, de orthodox gereformeerde vleugel van de PKN. Veenendaal-Oost is op dit moment een wijkgemeente in opbouw waarbinnen een kerkenraadscommissie functioneert die verantwoording schuldig is aan de Algemene Kerkenraad.

De Hervormde Gemeente van Veenendaal sluit zich aan bij de volgende door de synode van de PKN (ter tegemoetkoming aan diegene die bezwaard zijn ten aanzien van de in veel opzichten moderne koers van de PKN) aanvaarde verklaring:

'Als kerkenraad van de hervormde gemeente weten we ons door onze Nederlands Hervormde Kerk gebracht op een weg die wij niet hebben begeerd en waarover wij in het geweten bezwaard zijn. Wij erkennen dat wij delen in de schuld van onze kerk. Gedachtig aan het woord van de apostel 'indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw' (2 Timotheüs 2 : 13) weten wij ons echter, zelf levend van Gods trouw, verschuldigd binnen de kerk trouw te zijn aan de roeping waarmee de Koning der Kerk, Jezus Christus ons geroepen heeft.'

3.3 De visie van de gemeente

3.3.1 Algemeen

De visie geeft antwoord op de vraag waartoe de gemeente zich geroepen weet. De visie dient aan te sluiten bij de boodschap van het evangelie, bij het profiel en de mogelijkheden van de gemeente. Een gemeente zonder visie heeft op termijn geen perspectief!

3.3.2 Schriftuurlijk uitgangspunt

‘Gaat dan henen, onderwijst al de volken, dezelve dopen in de Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes; lerende hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb.’

Bovenstaande tekst uit Mattheüs 28 : 19 verwoordt datgene waartoe de Hervormde Gemeente van Veenendaal zich geroepen weet. De tekst wijst op de bijzondere missie van Gods kerk in deze wereld om veraf en dichtbij Christus’ getuige te zijn.

De verschillende aspecten van *gemeentezijn* worden in deze tekst weerspiegeld. De gemeente is daarbij geroepen om uit te gaan om:

- te onderwijzen in de leer des Heeren;
- te dopen; en
- te leren onderhouden alles wat Christus geboden heeft.

Bij laatstgenoemde aspect valt te denken aan het leren leven naar Gods wil, het God liefhebben boven alles en de naaste als onszelf.

De gemeente van Jezus Christus, de kerk van God, wil in haar verschijningsvorm ten diepste een *lerende, vierende, samenlevende, getuigende en dienende* gemeente zijn. Een gemeente waarvan in Handelingen 2 : 42 wordt gezegd: ‘En zij waren volhardende in de leer der apostelen, en in de gemeenschap, en in de breking des broods, en in de gebeden.’

3.3.3 Nadere plaatsbepaling

Het voornaamste kenmerk van de gemeente is haar geloof in Jezus Christus. Vanuit dit geloof weet de gemeente zich verbonden met de wereldwijde kerk in haar veelkleurige verscheidenheid. De gemeente weet zich bij de aanvaarding en uitvoering van haar visie in het bijzonder gebonden aan het gereformeerd belijden. Dit belijden kan als volgt worden weergegeven¹:

Met de kerk belijden wij dat 'Christus een eeuwig Koning is, die zonder onderdanen niet zijn kan' (art. 27 Ned. Geloofsbelijdenis) en dat Hij Zijn kerk bewaart. Daarom beloven wij dat wij ons in gehoorzaamheid zullen onderwerpen aan het juk van Christus. Wij begeren ons te houden aan de verkondiging van Zijn Evangelie, de sacramenten te bedienen naar Zijn inzetting en de kerkelijke tucht te oefenen om elkaar te bewaren bij Zijn ontferming. Wij beloven ons te houden aan het betrouwbaar Woord van God en alle dingen te verwerpen die daartegen zijn, houdende Jezus Christus voor het enige Hoofd.

Als wij zo als gemeente - met vreze en beven - onze plaats innemen binnen het geheel van de verenigde kerk, verklaren wij ons gebonden te weten aan de gereformeerde belijdenis. Met Gods hulp zullen wij weerspreken en weren al wat met dit belijden in strijd is. Bij de inrichting van het leven der gemeente zullen wij ons houden aan de instellingen die met deze belijdenis overeenstemmen. In de gemeente zal de nodiging tot het Heilig Avondmaal en de roeping tot het ambt uitgaan naar hen die tot de openbare belijdenis des geloofs zijn gekomen. In de gemeente zal geen andere levensverbintenis worden ingezegend dan een huwelijk van man en vrouw dat wettig voor de overheid is gesloten.

Omdat wij ons schuldig weten onze gaven 'ten nutte en ter zaligheid der andere lidmaten gewillig en met vreugde aan te wenden' (antw. 55 Heid. Cat.) zullen wij de kerk en elkaar blijven oproepen om - in overeenstemming met de gereformeerde belijdenisgeschriften van de kerk - de weg van gehoorzaamheid aan God en Zijn Woord te gaan.

---

¹ Uit synodale handreiking van 9 mei 2003, Verklaring 'Verbonden met het gereformeerd belijden'.

4 DE FUNCTIONELE PLAATS VAN DE ALGEMENE KERKENRAAD

4.1 Algemeen

Uit Ordinantie 4.9.1 van de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland is op te maken dat wijkkerkenraden én algemene kerkenraden telkens voor een periode van vier jaar zorg dienen te dragen voor een beleidsplan.

Vrijwel alle tot de Hervormde Gemeente van Veenendaal behorende wijkgemeenten beschikken inmiddels over zo'n beleidsplan. Dit rapport omvat zoals bekend een weergave van het door de *centrale* gemeente voorgestane beleid.

Voordat nader wordt ingegaan op het door de centrale gemeente voorgestane beleid wordt in dit hoofdstuk beknopt de functionele plaats van de Algemene Kerkenraad beschreven. In deze beschrijving wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- 1 Welke taken en bevoegdheden zijn nadrukkelijk aan de Algemene Kerkenraad toevertrouwd?
- 2 Welke taken en bevoegdheden heeft de Algemene Kerkenraad aan het moderamen toevertrouwd?

In de beantwoording van voornoemde vragen zal ook de rol van enkele onderscheiden colleges, organen van bijstand en commissies naar voren komen.

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de bestuurlijke functie van de Algemene Kerkenraad. Daarbij worden enkele bestuurlijke principes wat scherper uitgewerkt. Dit omdat ervaringen leren dat consistentie en tijdigheid in het besluitvormingsproces nog wel eens onder druk komen te staan. Voorts is van belang dat de centrale gemeente op de hoogte raakt en blijft van wat op basis van tijdig genomen beslissingen gedaan moet worden.

4.2 Aan de Algemene Kerkenraad toevertrouwde taken en bevoegdheden

De primaire taak van de leiding van de gemeente (lees de algemene kerkenraad) is het zo effectief en efficiënt mogelijk *besturen* van de gemeente. Het leiden van een gemeente gaat altijd gepaard met:

- *delegatie* van een deel van de bevoegdheden aan colleges en commissies van bijstand;
- het *geven van opdrachten om werkzaamheden te verrichten* en het *toevertrouwen van zaken van waarde*.

Het voornoemde leidt tot een verantwoordingsplicht voor de gedelegeerde, de uitvoerder en/of bewaarder en tot een 'controleplicht' voor de delegant. Een ieder die verantwoording aflegt heeft er in het algemeen belang bij om deze verantwoording af te leggen conform de werkelijkheid ten einde te bewijzen dat het in hem of haar gestelde vertrouwen niet beschaamd is.

In de Protestantse Kerk in Nederland dragen alle leden van de kerkenraad samen verantwoordelijkheid voor het beleid. Of, zoals de kerkorde het formuleert, voor 'de opbouw van

de gemeente' (artikel V.2). De kerkenraad neemt als ambtelijke vergadering alle beslissingen, hierbij in acht nemend de specifieke verantwoordelijkheid ten aanzien van de stoffelijke belangen, zoals deze kerkordelijk (Ordinantie 11.2.7) zijn opgedragen aan het College van Kerkrentmeesters. De dagelijkse leiding (dagelijks bestuur) berust bij het moderamen.

De (algemene) kerkenraad geeft leiding aan het werk van de gemeente. Dat is zijn belangrijkste taak. Aan het ambt gaat de gemeente vooraf. Dat betekent dat de gemeente niet op de kerkenraad hoeft te wachten om activiteiten te ondernemen. Alle leden zijn immers 'geroepen en gerechtigd hun gaven aan te wenden tot vervulling van de opdracht die Christus aan de gemeente geeft' (artikel IV.2). Uiteraard vraagt dit om het aanbrengen van samenhang, van coördinatie en van doelgerichtheid.

De taken van de Algemene Kerkenraad zijn in twee begrippen samen te vatten: *richting geven* en *ruimte scheppen*. Met 'richting geven' wordt dan de finalisatie bedoeld: het gecoördineerde werk wordt gericht op de uiteindelijke ('finale') doelen van de gemeente. Bij 'ruimte scheppen' wordt gedacht aan het stimuleren van gemeenteleden om hun gaven in te zetten. Binnen de centrale gemeente betekent dit ook het ruimte bieden aan de wijken om de eigen taken zo goed mogelijk te vervullen.

Zoals bekend wordt overeenkomstig Ordinantie 4.9.4 van de kerkorde de verdeling van taken en bevoegdheden over enerzijds de algemene kerkenraad en anderzijds de wijkkerkenraden aangegeven in een door de algemene kerkenraad in overleg met de wijkkerkenraden vast te stellen regeling¹. De kerkorde vertrouwt daarbij nadrukkelijk het volgende aan de algemene kerkenraad toe:

- het overleg met de wijkkerkenraden over de taak en de samenwerking van de delen in het geheel van de gemeente en de uitvoering van het werk dat in overleg aan de algemene kerkenraad wordt toevertrouwd;
- het treffen van voorzieningen ten behoeve van de gemeente in haar geheel, waar dat nodig is om recht te doen aan de binnen de gemeente voorkomende verscheidenheid in geloofsbeleving;
- de vermogensrechtelijke aangelegenheden;
- datgene wat te maken heeft met de rechtspositie van de predikanten en de gesalarieerde medewerkers.

De Algemene Kerkenraad laat zich bij haar werk bijstaan door een aantal commissies van bijstand. Deze commissies werken in opdracht en onder verantwoordelijkheid van de Algemene Kerkenraad. Binnen de gemeente zijn de volgende vaste commissies werkzaam:

- 1 Centrale Zendingcommissie (CZC)
- 2 Centrale commissie voor evangelisatie (CEC)
- 3 Jeugdraad (HJR)

---

¹ De Algemene Kerkenraad heeft deze regeling in de vergadering van 9 februari 2006 vastgesteld (de regeling is bekend onder 'de plaatselijke regeling van de centrale hervormde gemeente te Veenendaal'). Laatstelijk gewijzigd als gevolg van de instelling van de kerkenraadscommissie van wijkgemeente 9.

- 4 Commissie Kerk-en Israel (CKI)
  - 5 Redactiecommissie Veens Kerkblad (RVK)
  - 6 Financiële adviescommissie (FAC)
  - 7 Begeleidingscommissie evangelist-jeugdwerkleider-diaconaal werker (BC)
- Verder functioneert al enige jaren een commissie voor bepaalde tijd, namelijk de kerkenraadscommissie Veenendaal-Oost.

In bijna alle commissies zijn structurele, langer durende vacatures. Dit vraagt om een bewuster omgaan met het aanvullen van deze commissies. In de meeste grotere commissies (CEC, CZC, HJR) wordt gewerkt met een model van een dagelijks bestuur uit de kring van de bij dit beleidsterrein betrokken gemeenteleden en een vertegenwoordiging van ambtsdragers die op dit terrein een specifieke opdracht hebben of anderszins vertegenwoordigers vanuit de wijkgemeenten. Het dagelijkse bestuur functioneert als motor voor de centrale activiteiten. De wijkvertegenwoordigers hebben in eigen wijkgemeente hun hoofdtak, maar leveren daarnaast actief bijdragen aan de platformfunctie van de commissies van bijstand.

Beleidsvoornemens:

- a. Commissies van bijstand richten zich actief op het tijdig zoeken en inwerken van nieuwe leden (na benoemingsprocedure via de Algemene Kerkenraad), zodat zij voldoende bestuurskracht hebben. Een actueel rooster van aftreden is hiervoor het uitgangspunt, met als beginsel een periode van maximaal tweemaal vier jaar.
- b. De platformfunctie (elkaar informeren en taken verdelen) van commissies van bijstand wordt voortgezet en waar mogelijk geïntensiveerd.
- c. De reglementen van de commissies van bijstand worden zoveel mogelijk geüniformeerd en vereenvoudigd.
- d. Gestreefd wordt om de wijkgemeente in opbouw zo mogelijk binnen afzienbare tijd de status van een zelfstandige wijkgemeente te geven zodat zij een gelijkwaardige plaats heeft binnen het geheel van de gemeente. Opgemerkt wordt dat in dat streven de voorgenomen evaluatie met de kerkenraadscommissie (medio 2009) van betekenis ¹is.

4.3 Aan het moderamen van de Algemene Kerkenraad toevertrouwde taken en bevoegdheden

4.3.1 Algemeen

Zoals eerder is opgemerkt neemt de algemene kerkenraad als ambtelijke vergadering alle beslissingen. De dagelijkse leiding (dagelijks bestuur) berust bij het moderamen. Het moderamen heeft een centrale functie in de beleidsvoorbereiding, de coördinatie en de beleidsuitvoering. Daarnaast kunnen besluiten bij mandaat worden genomen.

---

¹ De commissie beleidsplan adviseert deze evaluatie gelijktijdig te doen plaatsvinden of te laten voorafgaan aan de beleidsvoornemens D, E en F in punt 9 van bijlage 1.

Het afleggen van verantwoording aan de Algemene Kerkenraad geschiedt op de navolgende wijze:

- via notulen moderamen (informatief en continueren);
- via beleidsvoorstellen (uitgewerkt en bespreekrijp), waar mogelijk in aanwezigheid van een afvaardiging van de betreffende commissie;
- via overleg en vragen in de vergaderingen.

De Algemene Kerkenraad vergadert tenminste zes maal per jaar.

4.3.2 De coördinerende rol van het moderamen

Ordinantie 4 van de kerkorde bepaalt dat het moderamen zorgdraagt voor de voorbereiding en uitvoering van het beleid. De omvang van de centrale gemeente en de complexiteit van de vraagstukken stellen steeds hogere eisen aan het besturen. Om het coördinerend vermogen van de Algemene Kerkenraad te versterken staat de Algemene Kerkenraad ten aanzien van het functioneren van zijn moderamen het volgende beleid voor:

- a) Samenstelling en werkwijze van het moderamen worden als volgt gewijzigd:
  - Uitbreiding van het moderamen met een door de Algemene Kerkenraad, op voordracht van het College van Kerkrentmeesters, aangestelde adviseur. Dit met het oog op de voor toekomstige beleidsbeslissingen noodzakelijk geachte financiële deskundigheid. Deze adviseur wordt voor de behandeling van relevante agendapunten uitgenodigd.
  - Het moderamen vergadert ten minste zes maal per jaar. In beginsel worden deze data ook gebruikt voor overlegvergaderingen (lees vergadering met delegaties van commissies, besturen e.d.).
  - Overeenkomstig Ordinantie 4 van de kerkorde zijn alle ambten binnen het moderamen vertegenwoordigd. Met het oog op de continuïteit wordt het wenselijk geacht om leden meerdere jaren van het moderamen deel uit te laten maken. Bij de samenstelling van het moderamen wordt overigens gestreefd naar een evenwichtige verdeling over de wijkgemeenten.
  - Voor de ouderling-kerkrentmeester en de diaken die lid zijn van het moderamen wordt een secundus aangewezen¹.
- b) Besluiten bij mandaat (met een verantwoordingsplicht) met betrekking tot:
  - benoemingen binnen kerkenraden;
  - vaststellen van jaarverslagen van commissie, verenigingen en stichtingen;
  - benoemingen voor commissies en besturen;
  - vertegenwoordiging van de centrale gemeente bij activiteiten.
- c) Periodiek overleg met College van Kerkrentmeesters en College van Diakenen:
Het moderamen overlegt periodiek met het College van Kerkrentmeesters en het College van Diakenen waarbij onderlinge afstemming over de voorbereiding en uitvoering van diverse beleidsonderdelen plaatsvindt.
- d) Periodiek overleg met commissies en besturen:

---

¹ Hierdoor wordt meer continuïteit gerealiseerd omdat zo ook een direct contact aanwezig is met respectievelijk het College van Kerkrentmeesters en het College van Diakenen.

Om richting te kunnen geven (lees het gecoördineerde werk te richten op de uiteindelijke doelen van de centrale gemeente) overlegt het moderamen met afgevaardigden van de commissies en besturen. Overleg vindt plaats:

- minstens eenmaal per twee jaar of zo vaak als nodig (of indien een commissie of bestuur dat nodig acht);
- aan de hand van een gespreksformat met als bijlagen de laatste beleidsstukken (lees beleidsplan, jaarverslag inclusief de rekening en begroting)¹.

De commissies en besturen worden gevraagd jaarlijks voor 31 mei het jaarverslag inclusief rekening aan het moderamen te doen toekomen. De scriba van de Algemene Kerkenraad ziet toe op de naleving hiervan en indien van toepassing op de vaststelling van de jaarverslagen door het moderamen of door de (gehele) Algemene Kerkenraad. Van belang is om, gelet op het streven naar onderling samenhang tussen de activiteiten, voor 1 januari 2010 de taakstelling van de onderscheiden commissies en besturen opnieuw tegen het licht te houden. Aandachtpunten daarbij zijn:

- het bescheiden formuleren (lees doelen moeten realistisch zijn);
- alleen het noodzakelijke vastleggen;
- de samenstelling van de commissies en besturen;
- het ressorteren onder College van Kerkrentmeesters² of College van Diakenen.

- e) Het bewaken van de voortgang van de uitvoering van het beleidsplan geschiedt in de noodzakelijk geachte overlegsituaties en door na afloop van elk kalenderjaar de voortgang te agenderen.

4.3.3 Verbetering van de besluitvorming

Zonder afbreuk te doen aan het hierna volgende wordt opgemerkt dat besluitvorming primair binnen de Algemene Kerkenraad dient plaats te vinden.

Het is, gelet op de wisselende en diverse samenstelling van de Algemene Kerkenraad en de aan het moderamen toegekende zwaardere rol, niet ondenkbaar dat het moderamen een overheersende invloed zal hebben in het besluitvormingsproces. Om hier voldoende tegenwicht in aan te brengen staan de Algemene Kerkenraad de volgende mogelijkheden ter beschikking:

- a) Het gebruik maken van een *vaste financiële adviescommissie*³ die de Algemene Kerkenraad adviseert over financiële zaken. De samenstelling van deze commissie bestaat uit twee tot drie deskundigen uit de centrale gemeente benoemd voor een periode van vier jaar aangevuld met één afgevaardigde uit de Algemene Kerkenraad. Aan de commissie wordt inzagerecht verleend. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van deze commissie worden in een protocol vastgelegd. In dit protocol wordt aangegeven op welke wijze het

---

¹ Voor dit gespreksformat wordt verwezen naar bijlage 2 van dit rapport.

² De Algemene Kerkenraad wordt hierbij in overweging gegeven jaarlijks de financiële jaarverslagen van alle aan de Hervormde Gemeente van Veenendaal verbonden commissies, stichtingen en verenigingen voor te leggen aan het College van Kerkrentmeesters. Dit om het College van Kerkrentmeesters in staat te stellen financiële risico's tijdig te onderkennen en waar mogelijk te mitigeren.

³ Te onderscheiden van de onder het College van Kerkrentmeesters ressorterende commissie.

onafhankelijk/zelfstandig oordeel/advies van de commissie wordt gewaarborgd. Eens in de vier jaar evalueert de Algemene Kerkenraad het functioneren van de commissie.

- b) In de op onderdelen beperkt aanwezige kennis van de Algemene Kerkenraad voorzien door per beleidsvoorstel een *commissie van rapport* in te stellen. Daarbij bereiden twee of drie gekwalificeerde leden van de Algemene Kerkenraad een eerste reactie voor en komen indien nodig met alternatieven. De Algemene Kerkenraad zal in de komende jaren ten minste drie maal per jaar ervaring opdoen met het functioneren van een dergelijke commissie.
- c) Het bewaken van de consistentie in beleid door nadrukkelijk bij leden van de Algemene Kerkenraad en de scriba van de wijkkerkenraden (en op termijn digitaal beschikbaar te stellen aan alle ambtsdragers en commissies van bijstand van de gemeente) het volgende onder de aandacht brengen:
  - het plaatselijke reglement en de reglementen die betrekking hebben op de commissies van bijstand en andere werkzaamheden in de gemeente;
  - een doorlopend genummerd overzicht van vastgelegde besluiten (besluitenregister).

4.4 De vermogensrechtelijke aangelegenheden, voorzover niet van diaconale aard

4.4.1 Algemeen

De gemeente heeft grote invloed op de ter beschikking staande (geld)middelen. En daarmee op het gemeente-zijn. Evenals in veel andere gemeenten staat ook de begroting van de Hervormde Gemeente van Veenendaal onder druk. Wij mogen dankbaar zijn dat er de nodige geldmiddelen zijn, maar er is een afname van het aantal leden en een stijging van de lasten.

Geld heeft behoorlijke invloed op de wijze van gemeente-zijn. Desondanks dient het beleid voor de financiën te gaan! Tegelijkertijd is duidelijk dat een gemeente in haar beleid niet verder mag en kan springen dan haar financiële polsstok lang is.

Het is de taak van kerkrentmeesters -in goed overleg met de algemene kerkenraad- zorg te dragen voor de stoffelijke aangelegenheden van de gemeente, voorzover niet van diaconale aard. Dit omvat het beheer over alle goederen waarvan de gemeente als rechtspersoon eigenares of bezitster is: haar vermogen (geldmiddelen en waardepapieren), alle niet-diaconale fondsen en met name de gebouwen en terreinen die voor het gemeentelieven nodig zijn. Voorzien moet worden in het onderhoud en de eventuele vernieuwing van de gebouwen en hun inventaris. Voorts hebben kerkrentmeesters het beheer over de kerkenraadarchieven en de taak de doop-, lidmaten- en trouwboeken alsmede de registers van de gemeente bij te houden.

4.4.2 Begroten

Een belangrijk instrument voor de algemene kerkenraad bij het beheersen van de (financiële) middelen van de centrale gemeente is de begroting.

Begroten is een logisch vervolg op het plannen door de algemene kerkenraad. De meerjarenvisie wordt vastgelegd in het *beleidsplan*, van waaruit jaarlijks *begrotingen* worden opgesteld. De jaarbegroting heeft een *richtinggevend* en *taakstellend* karakter.

Het begrotingsproces binnen de Hervormde Gemeente van Veenendaal vindt in eerste instantie volgens een 'bottum-up' benadering plaats. In 'de plaatselijke regeling van de centrale hervormde gemeente te Veenendaal' is daarover het volgende vastgelegd:

Voor 1 juli maken de wijkkerkenraden, na overleg met de wijkraden van kerkrentmeesters en diakenen, de wensen en aandachtspunten van de wijkgemeenten voor de begroting voor het komende jaar kenbaar aan het college van kerkrentmeesters c.q. diakenen, met afschrift aan de algemene kerkenraad. Jaarlijks wordt voor 1 december van elk jaar de begroting van de hervormde gemeente te Veenendaal en van diaconie vastgesteld door de algemene kerkenraad. De conceptjaarrekening wordt voor 1 juni van het volgend jaar vastgesteld.

Bij het opstellen van de jaarbegroting worden ook recente ontwikkelingen en verzoeken vanuit de commissies van bijstand betrokken.

Opgemerkt wordt dat het de centrale gemeente in het verleden grote moeite kostte om voornoemde termijnen te halen.

Gelet op de toenemende druk op de exploitatie van de Hervormde Gemeente van Veenendaal zal nadrukkelijker aandacht moeten worden geschonken aan het begrotingsproces. Met name het opstellen van een meerjarenbegroting en de daarvan afgeleide jaarbegroting alsmede het taakstellende karakter van de begroting dienen meer aandacht te krijgen. Dit geschiedt door:

1. Het College van Kerkrentmeesters in nauwe samenwerking met het moderamen van de Algemene Kerkenraad te laten zorgdragen voor een adequate meerjarenbegroting.
2. Het toezien op het halen van de in de plaatselijke regeling genoemde termijnen. Dit toezicht wordt toegekend aan het moderamen van de Algemene Kerkenraad.
3. Een halfjaarlijkse tussenrapportage door het College van Kerkrentmeesters over de begrotingsbewaking (inclusief een toelichting op afwijkingen) aan de Algemene Kerkenraad.

4.4.3 De rol van het College van Kerkrentmeesters in het begrotingsproces

Uit voornoemde wordt duidelijk dat het College van Kerkrentmeesters een centrale rol vervullen in het begrotingsproces. De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het College van Kerkrentmeesters en de wijkraden van kerkrentmeesters zijn vastgelegd in de kerkorde en de eerder genoemde plaatselijke regeling.

Het College van Kerkrentmeesters laat zich bij de uitvoering van haar taken bijstaan door één of meer adviescommissies die als afzonderlijke adviesorganen kunnen functioneren. Momenteel zijn dit de bouwcommissie, de financiële commissie en de commissie communicatie.

Van de kerkrentmeesters wordt een adequate vertegenwoordiging (veelal met een sterke financiële inbreng) in centrale adviescommissies verwacht. Bij de onderlinge verdeling van taken

zal met deze noodzakelijke inbreng voorzover mogelijk rekening moeten worden gehouden (ook op wijkniveau bij het vaststellen van en het communiceren over profielen voor vacatures). Dit geldt overigens niet alléén voor het ambt van kerkrentmeester, maar gelet op de specifieke opgedragen verantwoordelijkheid ten aanzien van de stoffelijke belangen, is aansluiting op de benodigde profielen van belang.

De bouwcommissie heeft mede een beleid- en beheerfunctie. De beleidfunctie wordt inhoud gegeven door zorg te dragen voor een meerjarig onderhoudsplan (de zogenaamde MOP). Hierin zijn alle in bezit zijnde gebouwen (lees kerkgebouwen, pastorieën en wijkgebouwen) opgenomen. De MOP voorziet in een doorrekening van tenminste dertig jaar. De MOP is één van de bronnen bij de totstandkoming van begrotingen. Daarnaast ontwikkelt de bouwcommissie een zich over meerdere jaren uitstrekkende *investeringsbegroting* (met daarin opgenomen uitbreiding- en vervanginginvesteringen). Geadviseerd wordt daar, gelet op de omstandigheid dat investeringsbeslissingen tijdig moeten worden genomen¹, op korte termijn alsnog invulling aan te geven. Het in uitvoering nemen van deze investeringsbegroting dient te passen binnen de kaders van een sluitende meerjarenbegroting. De beheerfunctie dient primair tot uitdrukking te komen in minimaal één halfjaarlijkse confrontatie tussen begroting/budget en werkelijkheid. Dit om de kosten/uitgaven in de hand te houden. Van groot belang daarbij is dat de administratie (lees de vastlegging van de werkelijkheid) tijdig is bijgewerkt.

Ook aan de financiële commissie is een beleid- en beheerfunctie toegekend. De beleidfunctie van de financiële commissie dient vooral tot uitdrukking te komen in de (kwantitatieve) vertaling van de plannen in een meerjarenbegroting en jaarbegroting/-budget. Daarbij oog hebbend voor de financiële haalbaarheid van voornoemde begrotingen. Dit vraagt onder andere om inzicht in:

- de verwachte ontwikkeling van inkomsten en uitgaven bij ongewijzigd beleid;
- beleidsbeslissingen die doorwerking hebben op bestaande situatie (bijvoorbeeld een herindeling van wijken);
- (wijkgebonden) behoeften van materiële en personele aard;
- de juistheid en volledigheid van de fondsen en voorzieningen².

Dit inzicht zal zich moeten uitstrekken over een periode van meerdere jaren. Voornoemd inzicht is van belang bij het nemen van belangrijke beleidsbeslissingen met betrekking tot groei, krimp en/of herindeling. De beheerfunctie van de financiële commissie dient primair tot uitdrukking te komen in een halfjaarlijkse confrontatie tussen begroting/budget en werkelijkheid. Deze confrontatie ziet daarentegen op alle te onderkennen inkomsten en uitgaven van de centrale gemeenten. Het is van groot belang dat materiële overschrijdingen van begrotingen tijdig worden gesignaleerd en gerapporteerd. Het college ziet erop toe dat geen uitgaven van materiële betekenis buiten de begroting om worden gedaan, anders dan na goedkeuring door de Algemene Kerkenraad.

---

¹ Dit geldt uiteraard ook voor desinvesteringen!

² Duidelijk moet zijn of fondsen en voorzieningen toereikend zijn. Fondsen en voorzieningen mogen nimmer als sluitstuk van de exploitatie dienen!

De indruk is dat binnen de wijkkerkenraden een toenemende behoefte bestaat aan (financiële) acties ten behoeve van de eigen wijk (hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan acties ten behoeve van de aanschaf van een orgel, een piano en lampen in het kerkgebouw). Dit valt te zien als een mogelijkheid om de betrokkenheid van de gemeenteleden met de eigen wijk nadrukkelijker tot uitdrukking te brengen. Het College van Kerkrentmeesters wordt gevraagd voor 2010 heldere criteria te formuleren waarbinnen dergelijke acties mogelijk zijn¹, om gedurende de periode van dit beleidsplan met deze acties ervaringen op te kunnen doen. Deze acties dienen zich vooral te richten op de vervanging- en uitbreidinginvesteringen op het gebied van het interieur. Hierbij wordt erop gelet dat door een (verder) toevertrouwen van taken en verantwoordelijkheden aan wijkgemeenten de zorg voor de gezamenlijkheid niet zal afnemen.

4.5 De vermogensrechtelijke aangelegenheden, voorzover van diaconale aard

De zorg voor de diaconale taken binnen de centrale gemeente is toegekend aan het College van Diakenen. In dit college hebben naast de diakenen die lid zijn van de Algemene Kerkenraad nog negen of tien (afhankelijk van het lid van de Algemene Kerkenraad uit het geografische gedeelte van wijkgemeente 9) diakenen zitting. Het college van diakenen bestaat op dit moment uit zeventien leden.

In ordinantie 11 van de kerkorde en in de eerder genoemde plaatselijke regeling zijn de taken en verantwoordelijkheden van het college van diakenen beschreven. In verband met de scheiding tussen het diaconale en het niet-diaconale heeft ook de diaconie van de centrale gemeente rechtspersoonlijkheid.

Het College van Diakenen heeft ondermeer als taak het meewerken aan de totstandkoming van het (centrale) beleid op diaconaal gebied (Ordinantie 11.3.4). Op dit beleid wordt in hoofdstuk 5 van dit rapport nader ingegaan.

---

¹ Dit mag niet tot enige vorm van kannibalisme leiden.

5 DE DEELTERREINEN

5.1 Algemeen

Als gemeente van Christus wil de Hervormde Gemeente van Veenendaal, zoals in hoofdstuk 3 van dit rapport uiteengezet, een lerende, vierende, pastorale, missionaire en diaconale gemeente zijn¹. Hieraan wordt primair vorm gegeven binnen de wijkgemeenten. Hier is sprake van een gemeenschap die samenkomt om te vieren, leren, getuigen en dienen. Hier klopt het hart van het gemeente-zijn. Elke wijkgemeente legt hierover verantwoording af in de vorm van een wijkbeleidsplan. Daarnaast heeft de centrale gemeente een beperkte taak op de hier genoemde deelterreinen. Daarbij gaat het over coördinatie en afstemming van zaken (incidenteel) daar waar dit nadrukkelijk wordt genoemd, ook om het leiding geven aan ontwikkelingen.

Aansluitend bij de praktijk van het gemeentewerk wordt in dit hoofdstuk kort ingegaan op de deelterreinen van het kerkelijke leven in de gemeente. Daarbij worden eveneens de belangrijkste beleidsvoornemens op centraal niveau weergegeven. De deelterreinen van het kerkelijke leven zien op: de vierende gemeente, de pastorale gemeente, de missionaire gemeente, de diaconale gemeente en de lerende gemeente. In aansluiting daarop wordt voorts ingegaan op de deelterreinen van maatschappelijke betrokkenheid en publicatie/internet.

5.2 De vierende gemeente

De gemeente van Christus komt, hiertoe geroepen door haar Heere, met name op de zondagen samen tot de lezing van de Heilige Schrift en de prediking van het Evangelie, de bediening en viering van de doop en het avondmaal, de dienst van lofzang en gebed en de dienst van barmhartigheid en gerechtigheid. De erediensten vormen het hart van het gemeente-zijn. Het gemeentelven ontspringt als het ware uit deze bron. Binnen de centrale gemeente worden de erediensten van de wijkgemeenten gecoördineerd. Hiertoe wordt het preekbeurtenrooster opgesteld. Het uitnodigen van de voorgangers die in de wijkgemeenten voorgaan, geschiedt door de (centrale) preekbeurtenregelaar. Jaarlijks wordt door het moderamen een evaluatiegesprek gevoerd met de preekbeurtenregelaar². Onderscheid wordt gemaakt tussen erediensten op zondagen/christelijke feestdagen en bijzondere diensten. Vaststelling van plaats en tijd van de diensten geschiedt door de Algemene Kerkenraad.

Beleidsvoornemens:

- a. De Algemene Kerkenraad bevordert het besef van eenheid binnen verscheidenheid binnen de centrale gemeente.
- b. Binnen de Algemene Kerkenraad wordt het door de wijkkerkenraden voorgestane beleid met betrekking tot de volgende zaken besproken:

---

¹ Ontleend aan J. Hoek. *Geroepen in een nieuwe eeuw. Geheim en missie van de gemeente* (Zoetermeer, 2008).

² Overeenkomstig het hiertoe bestaande reglement 'preekbeurtenregeling'.

1. Het vormgeven aan diensten met een speciaal karakter, gericht op bepaalde doelgroepen zoals niet-kerkelijk betrokkenen, jeugd en jongeren, anders begaafden, doven, etc. Hierbij is bijzondere aandacht voor het missionaire gehalte van de erediensten die tegelijkertijd erediensten voor 'iedereen' zijn. Het beleid ligt dus niet op het organiseren van meer doelgroep-diensten.
  2. De vernieuwde invulling van middag-/avonddiensten met leer- of themadiensten.
  3. Liturgie en liturgische verscheidenheid in de erediensten, rekening houdend met een blijvende centrale plaats voor het zingen van psalmen in erediensten.
- c. Omdat niet mag worden berust in verdeeldheid in het lichaam van Christus wordt actief vorm gegeven aan het leggen of in stand houden van vormen van samenspraak en samenwerking met andere kerken. Hierbij gaat bijzondere aandacht uit naar de protestantse gemeente(n), de hersteld hervormde gemeente en de christelijke gereformeerde kerken. Deze contacten kunnen op centraal niveau plaatsvinden, maar ook worden uitgewerkt op het niveau van een of meer wijkgemeenten.

5.3 De pastorale gemeente

Herderlijke zorg is een taak van alle leden ten opzichte van elkaar. Hiernaast is een bijzondere pastorale taak toevertrouwd aan predikanten en ouderlingen. Dit werk vindt plaats binnen de wijkgemeenten. Aanvullend kan op centraal niveau coördinatie plaatsvinden, bijvoorbeeld inzake pastorale gesprekskringen (rouwpastoraat), afstemming van het werk van klaagvrouwen/-mannen (psycho pastorale begeleiders), pastorale zorg in instellingen en de aanvullende inzet van kerkelijk werkers in pastoraat. Op dit moment functioneert een overleg tussen psycho pastorale begeleiders en een pastorale kring voor mensen met rouw/verlies. Voorts zijn in het kader van het *Protocol (seksueel) misbruik* per wijkgemeente twee vertrouwenspersonen aangesteld.

Beleidsvoornemens:

- a. De Algemene Kerkenraad draagt zorg voor een evenwichtige verdeling van professionele pastorale zorg in de gemeente.
- b. Nieuwe initiatieven voor centrale pastorale kringen worden actief ondersteund door inzet van predikanten of kerkelijk werkers.
- c. Indien een herverdeling van wijken noodzakelijk zou worden, wordt hierbij de continuïteit van pastorale zorg centraal gesteld. Aanpassing van wijkgrenzen geschiedt dan ook met de nodige zorgvuldigheid.
- d. De Algemene Kerkenraad ondersteunt en stimuleert initiatieven op het terrein van de zorg voor het huwelijk, tegen de achtergrond van de toename van relatieproblemen en echtscheidingen. Dit raakt ook de prediking en aspecten van pastorale aard en van de lerende gemeente (catechese en kringen).

5.4 De missionaire gemeente

De gemeente weet zich geroepen tot getuigenis en dienst aan allen die het Evangelie niet kennen of daarvan vervreemd zijn. Zij is gezonden in de wereld. Hierbij worden, naast het diaconaat, de volgende drie werkerreinen onderscheiden:

1. Evangelisatiewerk in eigen gemeente
2. Zending in Nederland en wereldwijd
3. Het gesprek met Israël

Ad 1 Evangelisatiewerk in eigen gemeente

Voor onderling overleg tussen de wijkgemeenten en de coördinatie van de centrale activiteiten laat de Algemene Kerkenraad zich bijstaan door ¹ de Centrale Evangelisatie Commissie (CEC). Hierbij is als uitgangspunt gekozen het missionaire elan in de gemeente te stimuleren en centraal in te zetten op het aangaan van persoonlijke contacten.

De CEC is het platform waar bezinning plaatsvindt over nieuwe missionaire initiatieven vanuit eigen gemeente. Hieronder valt ook het gesprek over vraagstukken die vanuit de evangelische beweging op onze gemeente afkomen. Te denken valt aan het al dan niet mogelijk zijn om vanuit de gereformeerde traditie op andere manieren vorm te geven aan het samen-gemeente-zijn. Op dit moment kennen wij het samenwerkingsverband in De Poster (evangelisatiediensten met de Christelijk Gereformeerde Pniëlkerk).

Bij beleidsvorming en uitvoering van het evangelisatiewerk worden ambtsdragers en vrijwilligers zoveel mogelijk professioneel ondersteund door een professioneel kerkelijk werker².

Beleidsvoornemens:

- a. De CEC geeft de komende jaren prioriteit aan de toerusting van ambtsdragers en gemeenteleden om hun missionaire taak vorm te geven; uitvoering zal waar mogelijk op wijkniveau liggen.
- b. Centrale activiteiten (zoals de vakantiebijbelweek) worden gecontinueerd.
- c. De Hervormde Gemeente van Veenendaal is actief present in nieuwbouwwijken, zoals Veenendaal-Oost, met een aanbod van kerntaken gericht op de nieuwe wijkbewoners. Dit werk, opgezet vanuit een groeimodel, is toevertrouwd aan een kerkenraadscommissie. Het werk in Veenendaal-Oost wordt gecontinueerd en in de komende jaren wordt gezocht naar min of meer definitieve vormen en inhouden voor het gemeentelven in deze nieuwbouwwijk, in aansluiting op de hier levende behoeften.

---

¹ Deze kerkelijke term (zich laten bijstaan door) betekent een vorm van delegatie van de uitvoering van deze taak naar een commissie. Hiervan wordt verantwoording gedaan op een bij reglement vastgestelde wijze. Centrale beleidskeuzen worden op voorstel van of na overleg met de CEC gemaakt door de Algemene Kerkenraad.

² De evangelist-jeugdwerkleider-diaconaal werker. Zie ook de afzonderlijk in dit rapport opgenomen paragraaf.

- d. De website van de Hervormde Gemeente van Veenendaal wordt vanaf 2010 actief benut als instrument voor missionaire doeleinden. Dit kan gebeuren door een verbeterde presentatie en actief te verwijzen naar andere websites waardoor de inspanning in tijd beperkt kan blijven.
- e. Nieuwe vormen van missionaire samenwerking met andere kerken uit Veenendaal worden nagestreefd, met behoud van de eigen identiteit. Hieronder valt onder andere de afstemming van het Alpha-werk in Veenendaal en grootschalige activiteiten.
- f. De gemeente is centraal of via wijkgemeenten actief betrokken bij gezamenlijke activiteiten zoals de week van het gebed en mogelijke nieuwe initiatieven (te denken valt aan een 'stadsgebed').

Ad 2 Zending in Nederland en wereldwijd

De zorg voor zending buiten eigen gemeente is een van de belangrijke aandachtsgebieden voor de gemeente. Anderen mogen delen in de rijkdom van het door ons ontvangen Evangelie.

Voor de coördinatie van voornoemde zorg laat de Algemene Kerkenraad zich bijstaan door de Centrale Zendings Commissie (CZC). Deze commissie heeft als doel de gemeente te stimuleren haar roeping te vervullen in de zending en draagt zorg voor het onderhouden van contacten met zendingswerkers en het aangaan van partnerschappen. Wijkzendingscommissies en daarmee verbonden thuisfrontcommissies ondersteunen dit werk, waardoor zorg wordt gedragen voor morele en financiële steun. De CZC vervult een adviserende rol bij het verlengen en aangaan van nieuwe contracten met zendingwerkers. Zij onderhoudt de contacten met de Gereformeerde Zendingsbond (GZB) en doet voorstellen aan de Algemene Kerkenraad over de besteding van de opbrengsten van de zendingsbussen en andere acties.

Beleidsvoornemens:

- a. De CZC geeft de komende jaren prioriteit aan de toerusting van ambtsdragers en gemeenteleden om hun missionaire taak vorm te geven; uitvoering zal vooral op wijkniveau liggen.
- b. De CZC legt contacten met de Bond van Inwendige Zending (IZB), stemt haar activiteiten af op en werkt samen met de CEC en de diaconale commissie 'Landelijk en wereldwijd'. Zij neemt het initiatief voor het ontwikkelen van een meerjarenbeleid met prioriteiten op gebieden van evangelisatie, zending en diaconaat in de periode 2010-2012.
- c. De CZC doet voorstellen voor vereenvoudiging van de procedure van uitzending van zendingwerkers.
- d. De CZC betreft de gemeente via kerkblad en de website actief bij haar werk.

Ad3 Het gesprek met Israël

De gemeente weet zich betrokken bij haar 'oudste broeder', het volk Israël, omdat zij zich, *delend in de aan Israël geschonken verwachting, uitstrekt naar de komst van het Koninkrijk van God* (artikel I.1 van de kerkorde). Voor de coördinatie van deze zorg laat de Algemene Kerkenraad

zich bijstaan door de Commissie Kerk en Israël (CKI). Deze commissie stimuleert bezinning en activiteiten binnen de gemeente.

Beleidsvoornemens:

In de komende periode ligt de nadruk op:

- a. het stimuleren van aandacht voor Israël in de eredienst (prediking en voorbede);
- b. het voorkomen van isolement voor dit thema, door het zoeken van langdurige verbondenheid met activiteiten van het Centrum voor Israëlstudies (Ede, waarin de GZB participeert);
- c. het doen van een centraal aanbod voor activiteiten en het vragen van aandacht voor Israël in wijkactiviteiten en op termijn in het jeugdwerk/catechese per wijk.

5.5 De diaconale gemeente

De gemeente is diaconale gemeente. De gemeente van Christus is een dienende gemeenschap: in dienst van de Heere, van elkaar en van de wereld, in het bijzonder van de hulp behoevende naasten.

Het diaconale beleid van de Hervormde Gemeente Veenendaal is in ontwikkeling en zal door het College van Diakenen vastgelegd worden in een eigen diaconaal beleidsplan voor de periode 2010-2014. Een samenvatting van dit beleid wordt verwerkt in het eerstvolgende beleidsplan van de Hervormde Gemeente van Veenendaal.

Veel diaconaal werk in de gemeente is centraal georganiseerd in commissies en werkgroepen waarin naast diakenen ook gemeenteleden deelnemen.

De diaconale commissies zijn:

- financiële hulpverlening in eigen gemeente;
- ouderenwerk;
- gehandicapten, zieken en zorg;
- diaconaat landelijk en wereldwijd;
- zorg voor de jeugd.

Activiteiten die vanuit deze commissies (mede) georganiseerd worden zijn:

- financiële ondersteuning van bewoners in Veenendaal;
- vakantieweek senioren en gehandicapten;
- financiële ondersteuning aan diaconale projecten van instellingen in binnen- en buitenland;
- de kerstgroet voor ouderen;
- bezoekwerk gehandicapten (verjaardagen), ouderen (kerstattentie) en examenkandidaten.

Verder functioneren diaconale werkgroepen voor Lohmen (gemeentecontact), Tsjernobilkinderen (zorg), Creatief (diaconaal trefpunt) en 't Keerpunt (binnenlandse zorg).

De diaconie heeft ook afvaardigingen in besturen van verschillende externe organisaties, zoals de Interkerkelijke Stichting Thuiszorg, Stichting Nazorg en de Stichting Inloophuis “de Zevensprong”. Aandachtspunt voor de afvaardigingen is de inbreng en invloed die de diaconie in die besturen kan hebben. Voorzover van toepassing wordt (kritisch) gelet op de financiële betrokkenheid van de diaconie.

Nieuwe ontwikkelingen, zoals de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) worden door de diaconie gevolgd. Verder participeert de diaconie actief in het Veenendaalse Diaconale Platform, waarin vrijwel alle kerken vertegenwoordigd zijn. In september 2008 heeft de Stichting HiP (Hulp In Praktijk) in Veenendaal een kick-off bijeenkomst gehouden. De diaconie gaat ook hierin actief participeren en is voornemens dit in de wijkgemeenten verder gestalte te geven.

Het College van Diakenen wil waar nodig en mogelijk helpen het diaconaat in de wijkgemeenten vorm te geven en verder uit te bouwen. Hiervoor dienen ook de te houden bijeenkomsten voor bezinning, vorming en toerusting.

Beleidsvoornemens:

Het college van diakenen draagt zorg voor:

- vergroting (waar nodig) van het diaconale bewustzijn van gemeenteleden door het houden van voorlichtingsbijeenkomsten en mogelijke betrokkenheid bij diaconale projecten;
- vaststelling en vastlegging van de taakverdeling tussen zijn moderamen en commissies;
- evaluatie van de huidige werkwijze van de commissies;
- vergroting van de deskundigheid van de diakenen (vorming en toerusting);
- borging en uitbreiding van aanwezige kennis bij de diakenen;
- verdeling van de besteding van diaconale middelen (verdeling over de verschillende aandachtsgebieden, onder andere door meer gebruik te maken van kennis bij Luisterend Dienen, het landelijke werelddiaconaat);
- vastlegging van het beleid op het gebied van financiële middelen en bezittingen (onder meer beleggingsbeleid, beleid onroerende zaken);
- honorering van hulpaanvragen vanuit het buitenland die niet via een instelling ingediend worden (de zogenaamde individuele hulpaanvragen) in relatie tot de vaste hulprelaties die worden gesteund;
- toenemende aandacht voor gemeenteleden met lichamelijke en/of verstandelijke beperkingen.

5.6 De lerende gemeente

5.6.1 Algemeen

Speciale aandacht gaat uit naar de zorg voor jongeren in de gemeente. Zij horen in onze visie voluit tot het verbond van God en daarom worden binnen de gemeente kinderen van gelovige ouders gedoopt. De zorg voor jongeren is toevertrouwd aan hun ouders en verzorgers, maar wordt mede gedragen door de gemeente.

Kinderen en jongeren worden als gemeenteleden serieus genomen en de gemeente houdt actief rekening met hun aanwezigheid en hun mogelijkheden. Hiertoe behoort:

- a. hun plaats in de eredienst;
- b. de geloofsopvoeding;
- c. het jeugdwerk;
- d. het onderwijs aan de jeugd (catechese en belijdeniscatechese).

Opgemerkt wordt dat het accent in deze paragraaf specifiek ligt op de educatie van jongeren. Dat neemt niet weg dat het tegelijkertijd van groot belang is dat generaties voortdurend van elkaar leren. Dit vraagt om een proces van permanente educatie. Daarbij vraagt het leren door volwassenen in het algemeen en ouders met opgroeiende kinderen in het bijzonder blijvende aandacht. Hiervoor is niet direct een overlegplatform aanwezig. Daarom zullen deze thema's zowel bij de Jeugdraad (HJR) als bij de CEC aan de orde kunnen komen. Ook bij de ondersteuning van gemeentewerk en op het terrein van vorming en toerusting (zie ook 5.6.5) dient hier aandacht voor te zijn.

Voor de coördinatie van de zorg voor de jeugd laat de Algemene Kerkenraad zich bijstaan door de HJR.

5.6.2 Catechese

De catechese wordt op wijkniveau uitgewerkt. Op centraal niveau worden zaken ter hand genomen die op wijkniveau niet tot hun recht komen. Dit in de vorm van onderlinge afspraken/taakverdeling en het verwijzen naar elkaar.

Beleidsvoornemens:

- a. Handhaven / verbeteren catechese voor verstandelijk gehandicapten.
- b. Ontwikkelen van centrale catechetische activiteiten voor jongeren die zonder belijdenis te doen de catechese verlaten (differentiatie van het aanbod).
- c. Aanbieden van huwelijks catechese mede in het licht van relatieproblemen (zie hiervoor).

5.6.3 Jeugdwerk

De doelstelling van het jeugdwerk binnen de gemeente is het samenbrengen van jongeren in de gemeente in toerustende en ontspannende activiteiten om hen te brengen tot navolging van Christus.

De uitvoering ligt grotendeels op wijkniveau en aanvullend op centraal niveau.

De HJR coördineert naast incidentele activiteiten (bijvoorbeeld rond mediaopvoeding) een groot aantal jaarlijkse activiteiten op centraal niveau. Dit zijn de Jeugdzondagen (opening en sluiting winterwerk), het Hemelvaart- en Pinksterkamp, de Kerstpostactie, het HGJB-project (i.s.m diaconale commissie) en schooldiensten op Bid- en Dankdagen. Uitvoering vindt vooral op

wijkniveau plaats. De deelname van de jeugdambassadors uit alle wijkgemeenten in de HJR maakt het ook mogelijk dat dit een belangrijk platform is voor bezinning, meningsvorming en wederzijdse informatie. Hiernaast worden ook veel organisatorische zaken centraal geregeld.

Beleidsmatig richt de HJR zich op actuele thema's. Momenteel zijn dit:

1. Positie kind in eredienst

Wijkgemeenten bezinnen zich op de plaats die kinderen en jeugdigen moeten hebben in de wijkgemeente en op welke wijze de jeugd aan de gemeente gebonden kan worden. Ook de HJR wil hier over nadenken en een bijdrage leveren aan de discussie.

2. Muziek-, computer- en mediagebruik onder de jeugd

Ouders zijn vaak niet op de hoogte met de muziek waarnaar hun kinderen luisteren, en de manier waarop zij omgaan met alle moderne media. De oudere generatie kan meestal het tempo van de ontwikkelingen niet of nauwelijks volgen. Toch kan gesteld worden, dat een groot deel van de sociale contacten van onze jongeren via internet (hyves, MSN, second life) verlopen. Veelal ontbreekt het nodige toezicht van de ouders.

De HJR bezint zich erop hoe binnen de gemeente hiermee om moet worden gegaan en hoe zij jongeren en ouders kan beïnvloeden om op een goede manier gebruik te maken van de beschikbare middelen.

Beleidsvoornemens:

- a. Continueren en vernieuwen waar nodig van centrale activiteiten. Hierbij wordt aandacht besteed aan het zoeken naar nieuwe mogelijkheden om jongeren actief met de eigen gemeente te verbinden. Dit mede gelet op de veranderingen in het uitgaanspatroon van jongeren en het brede aanbod van (inter)kerkelijke activiteiten.
- b. Bezinning op de positie van het kind in de eredienst leidt tot eigen activiteiten binnen de wijkgemeenten. Gezocht wordt naar wegen om hierin elkaar te kunnen ondersteunen.
- c. De HJR ondersteunt activiteiten van de wijkgemeenten op het terrein van muziek-, computer- en mediagebruik (zoeken van geschikte informatiebronnen/sprekers, uitwisselen van informatie).
- d. Mogelijkheden van het leren tussen generaties worden bevorderd.

5.6.4 Geloofsopvoeding

Het zondagsschoolwerk (Samuel) gaat uit van de Algemene Kerkenraad en valt onder de verantwoordelijkheid van de Hervormde Gemeente van Veenendaal. Contact met de hersteld hervormde gemeente vindt primair via vertegenwoordiging in de vereniging plaats.

Het al dan niet opzetten van kindernevendienst/kinderkerk is een van de activiteiten waarvan effecten worden bestudeerd en een punt van bezinning vormt in de HJR.

Geloofsopvoeding is voor ouders een steeds belangrijker onderwerp. Hieraan wordt in erediensten, kringwerk en gemeenteavonden periodiek aandacht besteedt op wijkniveau. De HJR nam en neemt op dit punt regelmatig nieuwe initiatieven.

Beleidsvoornemen:

- a. De HJR agendaert het thema geloofsopvoeding periodiek om zo te komen met nieuwe initiatieven op dit terrein.

5.6.5 Ondersteuning gemeentewerk; vorming en toerusting

De vorming en toerusting heeft binnen de gemeente een centrale plaats. Meer en meer is in de gemeente ondersteuning nodig van alle vrijwilligers die werkzaamheden in de gemeente uitvoeren. Met het oog hierop is vanouds een professionele kracht werkzaam (de evangelist-jeugdwerkleider-diaconaal medewerker). Deze functie zal in de toekomst waarschijnlijk steeds meer verschuiven in de richting van een taak als ‘kerkelijk toerustingwerker’. De IZB treedt op als zijn werkgever en draagt daarbij zorg voor werkbegeleiding en coaching. Voor deze functie wordt gewerkt met een vijfjarenaanstelling en een bijbehorend vijfjarenplan. De huidige planperiode loopt tot september 2009. De begeleidingscommissie van de toerustingwerker is een commissie van bijstand van de Algemene Kerkenraad en wordt gevormd door afgevaardigden vanuit de werkterreinen (evangelisatiewerk, jeugdwerk en diaconaat), met een onafhankelijke voorzitter.

Binnen meerdere wijkgemeenten is een ouderling met een bijzondere opdracht werkzaam op het terrein van vorming en toerusting. Vaak is er een nauwe samenhang met het werk van evangelisatieouderlingen.

Beleidsvoornemens:

- a. Bij vaststelling van een nieuw vijfjarenplan, als toekomstperspectief voor het werk van de evangelist-jeugdwerkleider-diaconaal medewerker, wordt bezien in welke mate deze functie verder een taak krijgt binnen het vormings- en toerustingswerk in de gemeente.
- b. In de vorm van tweejaarenplannen wordt op voorstel van de begeleidingscommissie vastgelegd hoe de professionele ondersteuning –in toenemende mate projectmatig- wordt ingezet voor de binnen de toerusting gestelde prioriteiten.

5.7 Maatschappelijke betrokkenheid

Vanouds heeft de kerk een actieve rol gespeeld in de lokale samenleving. Hierbij was enerzijds een motief tot kerstening van de samenleving aanwezig, die onder meer vorm werd gegeven via het oprichten –al dan niet met anderen- van eigen christelijke organisaties. Anderzijds heeft hier ook een diaconaal motief aan ten grondslag gelegen, om hulp te bieden waar dit vereist was. Door de groei van de verzorgingsstaat en de secularisatie is de positie van christelijke en hervormde instituten zodanig veranderd dat dit opnieuw vraagt om een duidelijke plaatsbepaling.

De eindverantwoordelijkheid binnen de zelfstandige organen ligt bij de bestuurders die, ook wanneer er diverse formele banden zijn met de kerk, “zonder last of ruggespraak” hun werkzaamheden verrichten. Via periodiek overleg onderhoudt de Algemene Kerkenraad contact met afgevaardigden in betrokken zelfstandige besturen. Het gaat hier om terreinen van onderwijs (SHS, SBHO, Ichthus, SCPOV, zorg (IZP), huisvesting (SIB) en media (Kruispunt omroep, Stilok).

Beleidsvoornemens:

- a. Waar mogelijk handhaaft of versterkt de Algemene Kerkenraad de identiteitgebondenheid van organisaties op het gebied van hulpverlening en welzijnsbevordering.
- b. Bij het delegeren van taken en verzelfstandigen van organisaties wordt onderscheid gemaakt tussen activiteiten die primair een kerkelijke taak zijn en activiteiten die in breder kerkelijk en maatschappelijk verband plaatsvinden.
- c. Waar mogelijk streeft de Algemene Kerkenraad een verbreding van deze maatschappelijke verbanden na via samenwerking met bijbelgetrouwe kerken. Een periodiek overleg over de inhoud van de bestuurlijke taak (of: beleid van het bestuur) wordt actief nagestreefd (eenmaal per jaar of tweejaarlijks). De scriba stelt hiervoor een planning op.
- d. Door de Algemene Kerkenraad wordt een lijst opgesteld en bijgehouden van alle bestuursfuncties waarvoor benoeming via de Algemene Kerkenraad heeft plaatsgevonden.

5.8 Publicatie en internet

De gemeente en alle belangstellenden worden actief geïnformeerd over alle zaken die hen aangaan en van belang kunnen zijn. Hiertoe hanteert de Algemene Kerkenraad de volgende middelen:

- de wekelijkse uitgave van het Veens Kerkblad (circa 48 keer per jaar);
- het inrichten en actueel houden van één of meer internetsites (www.hervormdveenendaal.nl);
- jaarboekjes en foldermateriaal.

Beleidsvoornemens:

- a. De internetsite wordt in 2009 grondig geëvalueerd en waar mogelijk wordt de internetsite flexibeler gemaakt. Hiertoe wordt een budget beschikbaar gesteld.

6 DE MIDDELEN

6.1 Algemeen

De middelen hebben grote invloed op het gemeente-zijn. Dat geldt met name in situaties waarin inkomsten dalen, groei omslaat in krimp of de exploitatie onder druk staat. Ingrijpende keuzes zijn dan vaak noodzakelijk. Op zich hoeven deze keuzes de kwaliteit van het gemeente-zijn niet nadelig te beïnvloeden. Soms is dat echter onontkoombaar. Geld heeft immers een behoorlijke invloed op de manier waarop je gemeente bent. Toch gaat het beleid voor de financiën! Tegelijkertijd is duidelijk dat een gemeente in haar beleid niet verder mag en kan springen dan haar financiële polsstok lang is.

Zoals eerder is opgemerkt concentreert dit rapport zich op het functioneren van de centrale gemeente. De Hervormde Gemeente van Veenendaal is feitelijk onderverdeeld in een achttal wijkgemeenten en één wijkgemeente in opbouw. Daarbij geldt de wijkgemeente over het algemeen als kerneenheid, bijvoorbeeld voor prediking, pastoraat en catechese, maar in zaken van diaconie en kerkrentmeesterlijke aard is het de centrale gemeente. De omvang en samenstelling van de wijkgemeenten zijn vanzelfsprekend van invloed op de mogelijkheden van de centrale gemeente. Inzicht in de ontwikkeling van ledenaantallen, leeftijdsopbouw enzovoorts is dan ook vereist. De gemeente moet het inhoudelijke en financiële beleid hierop afstemmen. In dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens aandacht geschonken aan de huidige situatie, de verwachte ontwikkeling en de te maken keuzes.

De beslissingen die mogelijk voortvloeien uit de in dit hoofdstuk opgenomen afwegingen kunnen ingrijpende gevolgen hebben voor de Hervormde Gemeente van Veenendaal in het algemeen en de daarbinnen te onderkennen wijkgemeenten in het bijzonder.

6.2 Schets van de huidige situatie

De Hervormde Gemeente van Veenendaal heeft jarenlang uit een achttal wijkgemeenten bestaan. Dit aantal is in 2007 bij aanpassing van de eerder genoemde plaatselijke regeling feitelijk uitgebreid van acht in de richting van negen wijkgemeenten. Deze laatste wijkgemeente wordt daarbij vooralsnog gezien als een extra wijkgemeente die in opbouw is. Deze wijkgemeente heeft nog geen volledige kerkenraad maar een kerkenraadscommissie die verantwoording schuldig is aan de algemene kerkenraad.

Aan de hiervoor genoemde uitbreiding is de nodige voorbereiding voorafgegaan. In dit kader wordt verwezen naar het in oktober 2005 uitgebrachte rapport van de Commissie Wijkherindeling, de gemeenteavonden waar voornoemd rapport is toegelicht en de diverse vergaderingen van de Algemene Kerkenraad waarbij uitbreiding of inkrimping van het aantal wijkgemeenten onderwerp van gesprek was.

De Algemene Kerkenraad vindt het van groot belang het pastoraat op het huidige niveau te handhaven en dat daarvoor blijvende inspanningen worden gedaan om financiële ondersteuning van gemeenteleden te verkrijgen en te behouden. In dit licht heeft de Algemene Kerkenraad begin 2006 besloten tot uitbreiding van het aantal wijkgemeenten met een wijkgemeente in opbouw.

In de notitie 'toekomstige indeling van de Hervormde Gemeente te Veenendaal' heeft de Algemene Kerkenraad zich uitgesproken uiterlijk mei 2009 een beslissing te nemen of de gemeente in de toekomst uit 8 of 9 wijkgemeenten zal bestaan. Daarbij wordt de ontwikkeling van de vrijwillige bijdragen zwaar gewogen.

De Algemene Kerkenraad is bekend met de gestage afname van het aantal leden en pastorale eenheden. Zo daalde het totaal aantal leden van 15.771 leden per 1 januari 1998 naar 13.359 leden per 1 januari 2008. Het aantal pastorale eenheden daalde in die periode van 7.363 eenheden naar 6.762 eenheden. In deze periode geven alle jaren met uitzondering van 2006 een afname te zien.

De daling van het aantal pastorale eenheden heeft zich min of meer in alle wijkgemeenten voorgedaan. Voorts valt op dat zich de laatste jaren verschuivingen tussen de wijkgemeenten hebben voorgedaan die zijn toe te schrijven aan de effecten van perforatie. Uit de gegevens naar de stand van 1 januari 2008 kan opgemaakt worden dat van een evenredige verdeling van het aantal pastorale eenheden over de wijkgemeenten geen sprake is. Zo wordt duidelijk dat de wijkgemeenten 1 en 4 met respectievelijk 959 en 944 eenheden in verhouding tot de andere wijkgemeenten relatief groot zijn. Gesteld mag worden dat de in- en uitbreidingen van de Gemeente Veenendaal een verdere afname van het aantal pastorale eenheden niet heeft weten te voorkomen.

Opgemerkt wordt nu dat de Commissie Wijkherindeling in 2005, mede gelet op de in- en uitbreidingsplannen van de Gemeente Veenendaal, per saldo geen rekening heeft gehouden met een verdere afname van het aantal pastorale eenheden in de periode 2005 tot en met 2007. De verwachting van de commissie was dat het aantal pastorale eenheden zou toenemen van 6.932 eenheden per 1 januari 2005 naar 7.070 eenheden per 1 januari 2008.

Over de jaren heen is een (relatieve) toename van het aantal oudere (lees ouder dan 65 jaar) belijdende leden binnen de Hervormde Gemeente van Veenendaal waar te nemen. De leeftijdsopbouw van de wijkgemeenten in ogenschouw nemend valt op dat tot de wijkgemeenten 2, 6 (ook na het abstraheren van de pastorale eenheden van Zorgcentrum 'De Engelenburg' en Freule Lauta van Aysmaflat) en 7 relatief weinig jongeren gerekend moeten worden. Voorts valt op dat wijkgemeente 1 en 2 verhoudingsgewijs een groot aantal hoogbejaarden kent. Eén en ander komt ook tot uitdrukking in de inzet van de pastorale medewerkers. Verwacht wordt dat ook de wijk Veenendaal-West de komende jaren een wijk zal worden die in plaats van kinderrijk, rijk zal zijn aan ouderen.

De Hervormde Gemeente van Veenendaal zag zich genoodzaakt om het verslagjaar 2007 met een (door enige bijzondere lasten beïnvloed) exploitatietekort van € 228.000 af te sluiten. Dit

betekent dat de gemeente na twee jaar wederom¹ in een situatie van exploitatietekorten terecht is gekomen. Daarbij moet ook opgemerkt worden dat de over de jaren 2005 en 2006 gepresenteerde positieve exploitatiesaldi vooral zijn toe te schrijven aan nog niet ingevulde predikantsplaatsen. Voornoemd exploitatietekort van € 228.000 en een herwaardering van pastorieën van € 141.000 brengt ultimo 2007 een eigen vermogen van € 3,7 miljoen (ultimo 2006: € 3,8 miljoen) met zich mee.

De indruk is ontstaan dat de laatste jaren dikwijls niet (volledig) aan de individuele wensen van de wijkgemeenten kan worden voldaan. Of het nu de uitbreiding van het kerkelijk gebouw, de aanschaf van een orgel of een piano dan wel de uitzending van gemeenteleden betreft, de financiële ruimte is veelal beperkt. Daarbij is het de wijkgemeente niet altijd even duidelijk onder welke voorwaarden en omstandigheden hun wensen dan wel kunnen worden gehonoreerd. Gevolg is dat wijkgemeenten in toenemende mate door acties in de gemeente zelf zorg dragen voor de financiering van hun (materiële) wensen. Het is duidelijk dat dit de solidariteit binnen de centrale gemeente onder druk kan zetten.

6.3 Verwachte ontwikkeling

De Commissie Wijkherindeling hield in oktober 2005 voor de jaren 2005 tot en met 2007 als gevolg van nieuwbouw rekening met een verwachte toename van het aantal pastorale eenheden². Gegeven de huidige ontwikkeling van het aantal leden en pastorale eenheden (zie hiervoor) ligt het in de lijn der verwachting dat het aantal leden en pastorale eenheden eerder zal afnemen dan zal toenemen. De indruk bestaat dat nieuwbouw per saldo uitsluitend een verschuiving van het aantal pastorale eenheden binnen de Hervormde Gemeente van Veenendaal met zich mee heeft gebracht. Nader onderzoek zal dit moeten uitwijzen.

Opgemerkt is dat van een evenwichtige verdeling van het aantal pastorale eenheden over de wijkgemeenten geen sprake is. Verdere verschuivingen zijn gelet op de in- en uitbreidingsplannen van de Gemeente Veenendaal en mogelijkheid tot perforatie te verwachten.

Verwacht wordt dat de wijkgemeenten 5, 6, 7 en 8 in de (nabije) toekomst een relatief groot aantal ouderen kennen. Voor de wijkgemeenten 3 en 4 geldt dit met het Petenbos in mindere mate. Ook bij wijkgemeente 1 zal dit met de Gelderse Blom en de doorstroom van binnen de wijk in mindere mate spelen.

Geconstateerd moet worden dat het de Hervormde Gemeente van Veenendaal in de periode 2001 tot en met 2007, uitgaande van een volledige bezetting van de predikantsplaatsen, niet is gelukt

---

¹ Wederom omdat het de Hervormde Gemeente van Veenendaal in de jaren 2001 tot en met 2004 niet is gelukt een sluitende exploitatie te presenteren.

² Verwacht werd dat 20% van het aantal woningen door hervormde gezinnen bewoond zou worden. Verder werd verondersteld dat voor deze nieuwe pastorale eenheden dezelfde afname zou gelden als voor de rest van de pastorale eenheden.

een sluitende exploitatie te presenteren. Dit ondanks een verdere toename van de vrijwillige bijdragen (de belangrijkste inkomstenstroom) van € 758.000 in 2001 naar € 1.021.000 in 2007. De inspanningen van de laatste jaren op het gebied van de geldwerving hebben evenwel niet kunnen voorkomen dat de jaarlijkse toename van de vrijwillige bijdragen, na een uitschieter in 2005, slechts 3,5% - 5,5% bedraagt. Daarbij is de gemiddelde bijdrage per bijdragend gemeentelid jaarlijks met zo'n 8% toegenomen. Anders gesteld: steeds minder gemeenteleden brengen jaarlijks steeds meer op! Daarnaast vindt er ook een afvlakking dan wel daling plaats van de collecteopbrengsten, wat mede wordt veroorzaakt door een teruglopende bezetting van de wekelijkse erediensten. Per saldo staat de stroom aan levend geld daarmee onder druk.

Gelet op de eerder genoemde inspanningen op het gebied van de geldwerving en de resultaten daarvan zal de Algemene Kerkenraad er rekening mee moeten houden dat een jaarlijkse toename van de vrijwillige bijdragen van meer dan 5% moeilijk realiseerbaar zal zijn. Dit neemt niet weg dat het College van Kerkrentmeesters bij de geldwerving wellicht extra aandacht kan schenken aan de mogelijkheden van:

- speciale plaatselijke acties;
- benadering van speciale groepen;
- subsidies;
- sponsors voor bepaalde projecten;
- een actie 'vrienden van de Oude Kerk'¹.

De lasten van de Hervormde Gemeente van Veenendaal bestaan in hoofdzaak uit de *lasten kerkgebouwen* en *lasten pastoraat*. Deze lasten geven in de periode 2001 tot en met 2007 een onregelmatig verloop te zien. Eén en ander is toe te schrijven aan ontstane predikantsvacatures en niet gelijkmatig onderhoud van gebouwen. De totale lasten (inclusief het saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan de fondsen/voorzieningen) zijn in deze periode gestegen van € 1.644.000 in 2001 naar € 1.998.000 in 2007. Deze toename is vooral toe te schrijven aan de gestegen *lasten pastoraat* (onder andere het gevolg van de uitbreiding van predikantsplaatsen/inzet opbouwwerker en gestegen pensioenlasten) en *lasten salarissen en vergoedingen overige medewerkers* (gevolg van uitbreiding beschikbaar aantal uren).

Bij ongewijzigd beleid (lees volledige bezetting van negen predikantsplaatsen, handhaving bezetting overige medewerkers en huidige onderhoudsniveau gebouwen) zullen de vrijwillige bijdragen ten opzichte van 2007 jaarlijks substantieel moeten toenemen om tot een sluitende exploitatie te komen. De dan beschikbare omvang van de vrijwillige bijdragen zal de daarop volgende jaren (bij niet ingrijpen in de kostenstructuur) gehandhaafd moeten worden. Een hele opgave gelet op de verwachte afname van het aantal leden en pastorale eenheden.

---

¹ Bij dit monumentale kerkgebouw kan dit een bijdrage opleveren van mensen die geen lid van de gemeente zijn, maar de aanwezigheid van dit beeldbepalend kerkgebouw op prijs stellen.

6.4 Te maken keuzes

De verwachte verdere afname van het aantal leden en pastorale eenheden, de structurele exploitatietekorten, de gewijzigde samenstelling van de wijkgemeenten en de tot ontwikkeling komende wijkgemeente Veenendaal-Oost vragen om ingrepen. Uit voorgaande kan worden opgemaakt dat gemeenteleden niet in staat zijn en zullen zijn de met de huidige en geambieerde omvang van kerkelijke gebouwen, pastoraat en overige medewerkers gemoeide kosten op te brengen. Niet ingrijpen, betekent het interen op vermogen en problemen/lasten doorschuiven naar de toekomst. Wel ingrijpen is noodzakelijk om de kwaliteit van het gemeente-zijn op peil te houden, maar zal op onderdelen van de gemeente tot keuzes leiden die als pijnlijk kunnen worden ervaren.

In een toenemend aantal kerkelijke gemeenten zien we de exploitatie onder druk staan. Dit leidt soms tot ingrijpende keuzes, bijvoorbeeld:

- het aantrekken van een predikant of kerkelijk werker in deeltijd in plaats van een volledige aanstelling;
- het samenvoegen van wijkgemeenten, het delen van de predikant of het combineren van activiteiten;
- het noodgedwongen sluiten van een kerkgebouw.

Als er bezuinigd moet worden is een discussie over de posten pastoraat, gebouwen en organisatie onvermijdelijk. Predikanten kunnen niet ontslagen worden. Alleen bij een beroep naar een andere gemeente zou op deze post (predikanten) bezuinigd kunnen worden (zie daarbij de hiervoor genoemde mogelijkheden). Ook kosteren kunnen niet zomaar ‘weggesaneerd’ worden en zeker niet op korte termijn. Toch moet het helaas vaak daarin worden gezocht. Meer *zelfwerkzaamheid* kan eveneens een oplossing zijn.

Soms wordt als eerste bezuinigd op de inhoud van de activiteiten, toerusting (cursussen, conferenties en abonnementen) en kleinere voorzieningen (koffie, attenties bij een afscheid, de aankleding van gebouwen). Toch staat dit meestal niet in verhouding tot de grotere uitgaven. Het bederft meestal het organisatieklimaat. Het zijn vaak demotiverende discussies over relatief kleine uitgaven die vaak gezichtbepalend zijn voor de wijkgemeenten.

In de eerder genoemde notitie ‘toekomstige indeling van de Hervormde Gemeente te Veenendaal’ merkt de Algemene Kerkenraad op dat er keuzes aangaande de indeling van de Hervormde Gemeente van Veenendaal gemaakt zullen moeten worden. Keuzes die zien op de omvang van het aantal wijkgemeenten en het aantal kerkelijke gebouwen. De Algemene Kerkenraad streeft ernaar deze keuzes medio 2009 gemaakt te hebben. Ter onderbouwing van de te maken keuzes worden de Algemene Kerkenraad de volgende stappen in overweging gegeven:

1. Het College van Kerkrentmeesters verricht nader onderzoek naar de ontwikkeling van het aantal leden en pastorale eenheden en de vrijwillige bijdragen enerzijds en de ontwikkeling

- van de collecteopbrengsten anderzijds. Op basis van dit onderzoek prognosticeert het college voor de periode 2010 tot en met 2014 het verwachte aantal leden en pastorale eenheden alsmede de verwachte omvang van het totaal levend geld. Dit onderzoek en deze prognoses dienen eind 2008 gereed te zijn.
2. Het College van Kerkrentmeesters draagt zorg voor een meerjaren investeringsbegroting waarin de vervanging- en uitbreidinginvesteringen voor de periode 2010 tot en met 2014 tot uitdrukking worden gebracht (inclusief de met deze investeringen samenhangende exploitatielasten). In deze meerjaren investeringsbegroting wordt vooralsnog rekening gehouden met de realisatie van een kerkelijk centrum voor Veenendaal-Oost¹. Nadrukkelijk wordt opgemerkt dat de investeringsbegroting de investeringsbehoeften van alle tot de Hervormde Gemeente van Veenendaal behorende wijkgemeenten dient weer te geven. Voornoemde meerjaren investeringsbegroting dient uiterlijk 31 maart 2009 beschikbaar te zijn.
  3. Het College van Kerkrentmeesters raamt de effecten van de volgende kostenbesparende maatregelen:
    - a. Het afstoten van een kerkelijk gebouw.
    - b. De verhuur van kerkelijke gebouwen.
    - c. De inzet van vrijwilligers bij de uitvoering van werkzaamheden op het gebied van onderhoud gebouwen en administratie.
    - d. Reductie van het aantal uren bijstand in het pastoraat door
      - i. de vaste voor iedereen beschikbare ‘basis’ (van één dagdeel per wijkgemeente) te schrappen als uitgangspunt (gedachte: pastorale bijstand is echt additioneel);
      - ii. de normomvang voor extra bijstand in het pastoraat sterker te differentiëren en voor pastorale bijstand een norm van 100 pastorale eenheden extra voor een halve dag pastorale zorg, waarbij de ondergrens parallel zou kunnen worden verlaagd van 725 pastorale eenheden naar 700 pastorale eenheden;
      - iii. bij reductie op pastorale zorg kan een norm van 150 pastorale eenheden voor een halve dag pastorale zorg worden gehanteerd.
    - e. Het terugbrengen van het aantal bestaande wijkgemeenten van ‘negen’ naar acht waarbij de reductie ziet op een volledige predikantsplaats. Voor de raming van de effecten kan het in het in oktober 2005 uitgebrachte rapport van de Commissie Wijkherindeling genoemde scenario 7+1 als uitgangspunt dienen.
  4. Het College van Kerkrentmeesters stelt medio 2009 de Algemene Kerkenraad voor de periode 2010 tot en met 2014 een meerjarenbegroting ter beschikking waarbij de volgende scenario’s worden uitgewerkt:
    - a. Een scenario van ongewijzigd beleid².
    - b. Een 8+1 scenario waarbij rekening wordt gehouden met de volgende kostenbesparende maatregelen:

---

¹ Daarbij worden zowel de optie van koop als de optie van huur nader uitgewerkt!

² Dit scenario van ongewijzigd beleid wordt op tweeërlei wijze uitgewerkt:

- a. er wordt rekening gehouden met de realisatie van een kerkelijk centrum in Veenendaal-Oost;
- b. er wordt geen rekening gehouden met de realisatie van een kerkelijk centrum in Veenendaal-Oost.

- i. afstoten van een kerkelijk gebouw en realisatie van een kerkelijk centrum in Veenendaal-Oost;
    - ii. verhuur van kerkelijke gebouwen;
    - iii. inzet van vrijwilligers;
    - iv. reductie van het aantal uren bijstand in het pastoraat;
  - c. Een 7+1 scenario waarbij voor Veenendaal-Oost een kerkelijk centrum wordt gerealiseerd en een bestaand kerkelijk gebouw wordt afgestoten.
5. Op basis van de in voornoemde stappen verkregen informatie spreekt de Algemene Kerkenraad medio 2009 de voorkeur uit voor een eventueel te volgen scenario (de zogenaamde voorfase waarin een principebesluit wordt genomen). In de tweede helft van 2009 zal dit voorkeursscenario nader worden uitgewerkt zodat eind 2009 een definitief besluit kan worden genomen (de zogenaamde keuzefase).
6. De Algemene Kerkenraad benoemt eind 2009 een commissie met leden uit de Algemene Kerkenraad en het College van Kerkrentmeesters die gedurende 2010 voorbereidingen treft om de uit het gekozen scenario voortvloeiende maatregelen tot uitvoering te brengen.

6.5 Overige aandachtspunten voor beleid

In dit rapport zijn op verschillende plaatsen beleidsvoornemens opgenomen die voor de toekomst mogelijk financiële consequenties kunnen hebben. Op deze plaats worden genoemd:

- actief gebruik van internet voor pastorale en missionaire doeleinden;
- centraal aanbod van activiteiten gericht op de aandacht voor Kerk en Israël.

7 INFORMATIE EN COMMUNICATIE

7.1 Algemeen

Communicatie is een belangrijk middel voor het instandhouden van de relatie tussen algemene kerkenraad, de colleges en de wijkkerkenraden enerzijds en de gemeenteleden anderzijds. Deze relatie is des te belangrijker als de gemeente aan de vooravond staat om standpunten in te nemen die voor alle dan wel bepaalde leden als ingrijpend over kunnen komen. In het huidig tijdsgewricht neemt de mondigheid van de leden toe en wordt de betrokkenheid in toenemende mate mede bepaald door de mate waarin en de wijze waarop afgevaardigden en gekozen kerkelijk bestuurders communiceren met de gemeente.

Er zijn meerdere vaste communicatiemiddelen beschikbaar:

- het Veens kerkblad;
- de diverse wijkbulletins;
- de website;
- gemeenteavond(en).

Daarnaast zijn zowel op algemeen niveau als ook wijkniveau informatiegidsen aanwezig die jaarlijks aan de actualiteit worden aangepast. In bijzondere situaties voorziet (het moderamen van) de Algemene Kerkenraad in passende vormen van communicatie. Hierbij kan worden gedacht aan het verstrekken van kanselberichten of het doen uitgeven van persberichten.

Het faciliteren van de communicatiefunctie is een verantwoordelijkheid van het College van Kerkrentmeesters. Zij dragen zorg voor de onderlinge afstemming en samenhang van de diverse verschijningsvormen. De inhoud is toevertrouwd aan redactie commissies en personen die hierbinnen specifieke functies hebben.

7.2 Veens kerkblad

Het Veens kerkblad is een niet onbelangrijke expressie van de eenheid van de gemeente en is ook door zijn wekelijkse uitgifte het belangrijkste communicatiemiddel. Korte samenvattingen van besluiten en daarbij behorende overwegingen uit de Algemene Kerkenraad dienen via het Veens kerkblad gecommuniceerd te worden.

De inhoudelijke redactie van het Veens kerkblad wordt door één van de predikanten uitgevoerd. Hiervoor is een reglement beschikbaar. Daarnaast blijft het Veens kerkblad ook het belangrijkste communicatiemiddel voor kerkrentmeesterlijke, diaconale en wijkgerichte actualiteiten. Aan een hoge frequentie wordt gehecht. Daarom wordt een wekelijkse publicatie beoogd, waarvan slechts op enkele momenten van het jaar wordt afgeweken.

7.3 Wijkbulletins

De meeste wijken hebben een eigen specifiek bulletin waarvan zowel de opzet, inhoud, redactie en verschijningsfrequentie door de betreffende wijkkerkenraad wordt bepaald. Hierin wordt vooral het wijkspecifieke gecommuniceerd.

7.4 Website

De website bevat een aantal onderdelen. Allereerst bevat zij de digitale weerslag van de (semi) statische informatie, zoals opgetekend in de diverse Informatiegidsen, relevante beleidsstukken en/of de stand van zaken rondom de financiële huishouding, al dan niet in populaire toegankelijke samenvatting aangeboden. Voor deze algemene informatie op de hoofdsite geldt dezelfde reglementering ten aanzien van de redactie als voor het Veens kerkblad.

Daarnaast is er per wijk een afzonderlijke site beschikbaar die onder de hoofdsite hangt. De inhoud en redactie hiervan wordt door de betreffende wijkkerkenraad bepaald.

Beleidsvoornemens:

Het College van Kerkrentmeesters wordt gevraagd een beheerorganisatie voor de Website op te zetten die met inachtneming van bovenstaand voorziet in:

- de beschrijving van de architectuur, waarin zowel de techniek, de navigatie als de structuur wordt meegenomen;
- een beschrijving van de organisatie met de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van medewerkers die zorg dragen voor de website;
- toegankelijkheid van de algemene en wijkgerichte informatie;
- afgrenzen redactionele verantwoordelijkheden;
- het beheer en actualiteit van de daarmee samenhangende inhoud.

7.5 Gemeenteavonden

In een aantal situaties belegt de Algemene Kerkenraad een bijeenkomst waarvoor alle gemeenteleden worden uitgenodigd. Dit kan een of meer van de volgende situaties betreffen:

- het horen van de gemeente over belangrijke te maken keuzen;
- geven van informatie over (wijkoverstijgende) ontwikkelingen;
- presentaties over thema's die voor de gemeente als geheel van belang zijn.

Deze centrale gemeenteavonden moeten worden onderscheiden van de wijkavonden. Voor de wijkavonden draagt de centrale gemeente geen verantwoordelijkheid.